

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

NAFARROAKO ESPERIENTZIAK EUSKARAREN IRAKASKUNTZAN

Esther Muguerza (Euskara atala)

Yolanda Olasagarre (EIBZ)

2015.07.03

Nafarroako euskararen irakaskuntza ulertzeko hainbat gauza gogoan izatea komenigarria da. Lehenengo, Nafarroako euskararen legeak ezarritako hiru hizkuntz eremuak, Nafarroako egoera soziolinguistikoa (euskaldun kopurua, herri batetik besterako aldea, hiriburuan euskararen egoera zein den, eta abar). Egoera aski desberdinak ditugu batetik bestera eta ereduak dagokienez D (+IIP), B eta A (+IIP) ereduak ditugu aintzat hartzekoak. Adibide modura hemen dituzue 2014-15eko eskolatzeko datuak:

D	A	G	BR- IIP G	BR-IIP G-A-D-AIP
23,72	14,83	52,33	9,12	14,29

Gure herrietan euskaraz eskolatutako umeekin batera euskararekin ia batere harremanik ez duten ikasle asko ditugu, eta horren ondorioz, ikastetxean euskara bereganatzen duten ikasleek ikastetxetik at gehienetan ez dute ia batere aukerarik euskaraz aritzeko. Egoera baldintzatzen duten ezaugarri ezberdin anitz izanda ere, ikasleen euskararen erabilera urria delakoan, irakasleak, hezkuntza komunitateko partaideak eta gurasoak oso kezkatuta gaude aspalditik.

Euskararen erabilera bultzatzeko azken 2 hamarkadetan ikastetxeetan egin diren jarduerak aztertu ondoren, irakasleen kezka eta zalantza entzun ondoren, egoeraren datu soziolinguistikoak kontuan hartu ondoren eta prestakuntza jaso ondoren, gure lanerako ondorio argigarria izan dena iritsi gara.

Eskolak ikasleen euskararekiko motibazioa zein ahozko gaitasuna landu behar dituela. Batetik, euskararen aldeko motibazioa eta atxikimendu positiboa bultzatuz; eta bestetik, euskaraz aritzeko aukerak etengabe eskainiz gela eremuan euskarazko ahozko gaitasunean erraz eta eroso sentiarazteko. Bi adar hauek uztartuta daudenez, elkarrekin lantzea proposatzen dugu ikastetxeetan:

EUSKARA SUSTATZEKO BIDEAK

g
e
l
a
n

Moodle ikasgela

0 Sarrera

1. Egoeraren diagnostikoa

4. Motibazio gela: motibazioa sustatzeko

2. Motibazio gela: estrategia orokorrak

5. Ahozko gela

6. Lanaren atalak

3. Motibazio gela: Euskararekiko interbentzioak

7. Beste dokumentu batzuk

5. gaia: AHOZKOA GELAN

Zereginak

AHOZKO HIZKUNTZA IRAKASTEA

Moodle ikasgela

0 Sarrera

1. Ahozkoaren ikuspegia eskolan

2. Ahozkoa irakastea

3. Ahozkoaren ezaugarriak

4. Sekuentzia didaktikoa

5. Ahozkoaren ebaluazioa

6. Adibideak: sekuentzia didaktikoa

4. gaia: Sekuentzia didaktikoa

Zereginak

6. Sekuentzia didaktikoa sakontzea

7. Egoera eta helburu komunikatiboak

Entzun Joserra Garziaren solasaldia eta proposatu gelarako zenukeen egoera eta helburu komunikatibo bati testu genero bati lotuta

Zereginaren dokumentua

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

MOTIBAZIOA

Euskararekiko motibazioak dakarrena da ikasten ari zaren hizkuntza hori gertu, zurea bailitzan sentitzea; aldi berean, balio afektiboa handitzea eta estutzea, hori izan baitaiteke motorra ikasten ari zaren hizkuntza horretan komunikatzeko. Ikastetxeei prestakuntza eskaintzen diegunean eta irakasleei egiten dutenaren gaineko hausnarketa egiteko eskatzen diegunean, horretan eragin nahi dugu egoera alda dadin.

1 Interbentzioak: hau da, irakasleek egiten dutena ikaslea gaztelaniaz edota euskaraz hitz egiten aditzen dutenean jakitea Ondoren, interbentzio horiek egokitu behar diren ala ez erabakitzeko. Gure aldetik, aholkuak ematen dizkiegu ikastetxeko irakasleek hainbat jokabide eta jarrera komun har ditzaten, gela barnean zein kanpoan dituzten jokabideak bateratzeko eta adosteko. Esate baterako: koherentziaz jokatzeko, ikasle berari mezu kontrajarriak ez emateko eta errepikatutako mezuekin inor ez aspertzeko jokabide egokiak adostea proposatzen dugu.

2 Motibazioa sustatzeko bideak aurkitzea. Helburu horrekin Motibazioa Sustatzeko Blog-a sortu dugu, bertan, Bigarren Hezkuntzan erabiltzeko moduko baliabideak jaso ditugu. Blogak biltzen dituen ariketak euskararen inguruko hausnarketa bideratzeko prestatu ditugu. Hausnarketak berak gure etengabeko mezu errepikatuak baino eragin gehiago duelako; alegia, hausnartzeak maiz dakarrelako kontzientzia eraldatzea.

<http://eibz.educacion.navarra.es/blogak/msb/>

1 2 3 4 5

Interbentzioak:
irakasleen jokabideak adostea eta bateratz

NOMEA	BARRUA	PILOA	PROMOTIBIOA
1. Ariketak	2. Irakurgaiak	3. Gintzakoak	4. Zure balorazioa
5. Zure proposamena			

Hizkuntzen erabilera
Noiz argitaratua: 2015/04/29 Non: Egileak

Irakaslearentzako argibideak:

Ariketa honen helburua hizkuntzaren izaera eta hizkuntza kodeen aniztasuna eta aberastasuna erakustea da. Jarraian dituzue fixak egiteko materialak: batean, hainbat hizkuntzaren irudiak agertzen dira (lauki batean), eta bigarrenean, haren izenak.

Fixak: hizkuntzen irudiak:

- Hizkuntzen erabilera
- Gure suakideen hizkuntza
- Hizkuntzekiko jarraiek
- Lehenengo esaldia beti suakideak
- Zure hizkuntza, zure erabak balorazioa

- Irakaslea
- EIBZ
- Liburutegia
- Hiztegi Ebiduma
- IKI
- A. esaldia Nafarroan
- Hizkuntza akatsak

3 Ahozkoa lantzeko premia eta beharra sortzea irakasleengan. Ahozkoa irakasleekin lantzen hasteko eta ahozkoaren planifikazioa eta sistematizazioa beharrezkoak direla ikusteko kontzientzia piztea da lehen urratsa.

Gure ikasleek euskaraz hitz egin dezaten nahi badugu asko hitz egin behar dutela garbi dago. Eta eskolatik kanpo euskaraz hitz egiteko aukerak ikaragarri murrizten badira non egin behar dute euskaraz? Guk uste dugu irakasleak kudeatzen duen berezko eremu propioan eman behar zaiela hitz egiteko aukera; eta hitz egiteaz ari garenean, ez gara ari modu inprobisatuan eta noizean behin galdetzea eta betiko hiztunak erantzutea. Ahozko jarduera solte espontaneo eta libreak ongi daude, baina guk nahi dugu gure ikasle guztiek hitz egitea eta beren jarduna hobetzeko grabatzea proposatzen dugu, eta ikasleen autoestima handitzeko bideoak ikustea komeni da, eta balorazioetan hasteko ongi egindakoak aipatuko ditugu. Euskarazko ahozko ekoizpenak hobetzen joan ahala hitz

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

egiteko gogo handitu egingo dela pentsatzen dugu. Gainera, diskurtso, erregistro eta testuinguru ezberdinetan moldatzen ikastea komeni da.

AHOZKOA

Ahozkoa lantzeko beharra ikusitakoan gure burua prestatzeko Miker eta Mintzola elkarteetara jo genuen eta jasotako formazioari esker "Ahozkoa gelan irakastea" ikastaroa sortu genuen 2010ean. Ikastaroan sekuentzia didaktikoa (SD) txertatu genuen ahozkoa lantzeko tresna eraginkor gisara eta diseinatutako SD hori gelaratu ondoren baloratu egiten dugu (irakasleek, ikasleek eta guk gerorrek).

Sekuentziaren ardatza bertan jasotako helburu komunikatiboa da. Sekuentziaren atal gehienak (adinaren arabera) ikasleekin negoziatzea komeni da. Ikaslea protagonista sentiarazi behar dugu, horrela inplikatu egiten delako eta horrela jarduera emankorragoa bihurtzen delako. Metodologia aktiboa da. Ikasleak euskaraz hizketan eroso eta gustura daudenean, modu bikaina da ikaslea euskarara erakartzeko.

Bide eta prestakuntza honek ekarri dituen emaitzak ikaragarriak dira: sortutako sekuentzia didaktikoak zein jasotako bideo grabazioak, irakasleen trebakuntza teknologia berrietan (ikastaroak moodlen bidez direlako --on line--, irakasleek taldeko SDak google driven egiten dituztelako eta ikasleak bideoz grabatzen direlako), irakasleen arteko koordinazioa eta elkarlana. Baliabide eta ahozko hizkuntza irakasteko praktika hauek oso erabilgarriak izan daitezkeela uste dugulako aukeraketa bat egin eta eredu on gisara **Ahozko Hizkuntza Irakastea** izeneko gunean bildu ditugu.

AHOZKO HIZKUNTZA IRAKASTE GUNEA

<https://sites.google.com/a/educacion.navarra.es/ahozko-hizkuntza-irakastea/home>

Guneak, batetik, alderdi teorikoa biltzen du eta, bestetik, ikastetxeetan sortutako, gelaratutako eta baloratutako SDak mailaka antolatuta. Gunearen helburua, besteak beste, ikastetxeetan sortutako materiala partekatzea eta denon eskura jartzea da, ahozkoaren lanketa sistematikoan, planifikatuan eta ebaluatuan aurrera pausuak emateko; irasleen hitzak zein irakasleenak aintzat hartuta oso emaitza onak eman baititu geletan.

Gurekin urte hauetan formazioan aritu diren ikastetxeak ekarri ditugu hona beraiekin batera egin dugulako ibilbidea, bidenabar, saiatu garelako euren beharretara egokitzen eta gure ikuspegia eta prestakuntza eskaintzen. Bolumen handiko lana izan da, ikastetxe gehienak euskara sustatzeko baliabideak eta bideak eskatzera etorri zitzaizkigun eta hortik abiatuta gure nondik norakoan lagun izan ditugun zenbait ikastetxe aipatu nahi ditugu: Barañaingo Alaitz IP, Zizur Nagusiko Erreniega IP, Iruñeko Amaiur Ikastola, Iruñeko Iturrama BHI, Mendillorriko Pedro de Ursua BHI, Altsasuko BHI, Iruñeko Bernart Etxepare IP; Lizarrako

Remontival IP, Agoizko San Miguel IP, Iruñeko Sanduzelai IP, Atarrabiako Paz de Ziganda Ikastola, Leitzako Erleta IP, Elizondoko San Miguel IP eta Antsoaingo Ezkaba IP .

Ahozkoa irakasteko on line ikastaroan sekuentzia ugari ere sortu ziren ikastetxe desberdinetako irakasle solteek eginik. Kualitatiboki zein kuantitatiboki aurrerapen handia ikusi genuen: guztira 44 ahozko sekuentzia didaktiko sortu ziren eta 401 bideo grabazio jaso genituen. Horietako 33 D ereduan eta 11 A ereduan.

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

Eta urte hauetan guztietan, ahozkoaren prestakuntza eskaintzeaz gain, euskararen erabilera sustatzeko baliabideak ikastaroa on line ematen jarraitu dugu hala eskatutako ikastetxe zein

interesatuentzat, nahiz eta datu hauek ez ditugun hemen aipatu ahozkoaren gaien zentratu garelako. Halere, hasieran idatzi dugun bezalaxe, euskararen erabileran bi lan-ildo hauek uztartuta doazela uste dugu.

AURRERA BEGIRAKO ERRONKAK

Ahozko hizkuntza modu sistematikoan eta planifikatuan gure geletan lantzeko egitasmoa hedatzea, gure ikasleak ahozkoan trebeak izan daitezen eta euskaraz hitz egiten eroso senti daitezen bultzatzea da gure asmoa. Hortaz, egitasmoa zabaltzea eta sendotzea da guretako erronka nagusia. Ez dadila ikasturte bakar bateko kontua izan, geletako metodologian eta funtzionamenduan eraginen duen bidea baizik. Horretarako, zenbait urratsekin aurrera egitea ezinbestekoa da:

- Irakasleen prestakuntza ahozkoaren irakaskuntzan bideratzea; horretarako eskaintzen ditugu on line ikastaroak, ikastetxeetara eta irakasleen beharretara egokitutako ikastaroak.
- Ahozkoaren lanketa curriculumeko edukiekin uztartzea; helburua komunikazio gaitasunak modu sistematikoan lantzea baita, ez eduki gehiago txertatzea.
- Irakasleen arteko koordinazioa erraztea eta planteamendu emankorrei bidea eskaintzea.
- Ahozkoaren ebaluazioari heltzea mailaka eta horretan denok trebatzen joatea.
- Irakasleek lan egiteko modu honetan sinistea.